

תוצאות חיים

שיעור מפי מרן הגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א – פוסק עדת תימן

גליון 85

יו"ל ע"י התאחדות בני הישיבות ובסיוע מוסדות יד מהרי"ץ

נושאי השיעור: א. התיבות נח שבדורינו – כמה תיבות היו בזמן המבול – מה ממעטת המילה "אך נח" – חידוש נפלא לר' שמואל מסלונקי – דברי מוסר ממרן שליט"א להזהר מחיקוי של תיבות שונות ומשונות.
ב. קדושת ס"ת חמורה מת"מ – דין מענין שאינו פוסל בס"ת ופוסל בת"מ – האם מפני קושי קיום הדין אפשר לוותר על הק"ו – מה האחרונים בענין זה – מעלתה הגדולה של עניית אמן – כיצד הרשעים יצאו מגהנם – מהו המושג "תורה חדשה" – האם יש סדר לאותיות התורה – תירוץ מדהים ממרן שליט"א ליישב קושי האחרונים.

דהיינו, יש ישיבות ויש ישיבות, יש ישיבות טובות ויש ישיבות שהם מיסודו של בלעם הרשע שאפילו שלומדים תורה זה לא בקדושה וטהרה כמו שהיה באיזה אוניברסיטה פרופסור לקבלה (לא נזכיר את שמו) שהיה בקי גדול גדול בספר זוהר ואפילו עשה "קורקודנציה" על הזוהר ועוד, והוא היה אוכל חמץ בפסח תוך כדי לומד בספר הזוהר. רשע גדול. כרצוני לומר שישנם אנשים שגם עושים כביכול תיבות אבל צריך לדעת שזה חיקוי וכמו שהקדמנו שבדורנו אנחנו כמו בדור המבול שהכל מטונף ומלוכלך מה שלא היה כל הדורות ויש תיבות נח שהם הבתי כנסיות ובתי מדרשות אבל מי שינצל זה רק הצדיקים ואלה שעושים חיקים וכביכול יש להם תיבות אלה יטבעו ולא יחזיקו מעמד וכמו שאומרים "הזהרו מחיקוים".

ב.

ס"ת קדושתו חמורה יותר מת"מ

הדבר הכי קדוש זה ספר תורה. תפילין ומזוזות ג"כ יש להם קדושה אבל לא כמו ס"ת. ישנם הלכות של ס"ת ושל ס"ת זה הכי חמור, אמנם ישנם דברים שכתובים רק לגבי תפילין ומזוזות, ולגבי ס"ת זה לא כתוב, אבל כיון שס"ת הוא יותר קדוש עושים ק"ו. לדוגמא, יש הלכה שס"ת שכתבו מין ישרף. ואם כתבו גוי או מוסר או אשה או חרש או קטן הס"ת פסול ויגזו שנאמר "וקשרתם" וכתבתם" ודרשינן כל שישנו בקשירה ישנו בכתיבה וכל שאינו בקשירה אינו בכתיבה. והר"ן בגיטין (פ' השולח) כתב להקשות שהרי "וקשרתם" וכתבתם" כתוב בתפילין ולא בס"ת. ותירץ, שעושים ק"ו, שאם בתפילין זה פסול ק"ו שגם בס"ת זה פסול. ויש עוד דוגמאות ואכמ"ל.

דין מענין שפוסל רק בתו"מ ולא בס"ת

ומצד שני ישנו דבר מפליא שספר תורה אינו נפסל ותפילין ומזוזות כן נפסלים והוא כתיבה שלא כסדרן, דהיינו, תפילין ומזוזות צריך לכתוב לפי הסדר ואם הסופר כתב את הפרשה השניה של התפילין לפני הראשונה התפילין פסולות ואפילו שינוי שלא כסדר המילים התפילין נפסל וממילא אם כתב תפילין ונמצא פסול בתחילת כתיבתו אינו יכול לתקן והכל נפסל. משא"כ בס"ת שאפילו אם כתב אלודים ברא בראשית למפרע הס"ת כשר.

תירוצי האחרונים שלרוב הקושי בקיום הדין בס"ת הקילו והשאלה נשאלת איך יתכן שתפילין ומזוזות יהיו יותר חמורים מס"ת. אמנם התשובה פשוטה מאוד שהרי ס"ת קשה מאוד לכתוב את כולו בלא שימצא פיסול בתחילתו ורק אחרי ההגה וכדו' הספר מתוקן ומושלם ואם יטעה

התיבות נח של הדור שלנו – חידוש נפלא על עוד תיבה שהיתה חוץ מתיבת נח

הישיבות היום זה כמו תיבת נח, יש מבול של טומאה בכל העולם ולהכנס ליישיבה זה כמו להכנס לתיבת נח.

ישנו חידוש עצום בספר של אחד מגדולי סלונקי הנקרא מנחת שמואל שכתב שהיה עוד מישהו שרצה להנצל מהמבול ובנה תיבה. שהרי לתיבה של נח לא יכל להכנס ששם נכנסו רק צדיקים והוא רצה להמשיך בדרכו הרעה ולהנצל ע"י התיבה שיבנה לעצמו. אבל זה לא עזר לו כלום שהוא נטבע. וזה רמוז בפסוק "וישאר אך נח ואשר איתו בתיבה" (בראשית ז, כג). וידוע שאכ"ם ורק"ם באים למעט וא"כ מה ממעטת המילה "אך" ובחז"ל מפרשים שנח היה גונח דם מפני הצינה, וזה "אך נח" דהינו שגם נח סבל שהצטנן והתחסר מדמו (הובא במדרש רבה והמקור הוא בברייתא של ל"ב מידות). והמנחת שמואל אומר ש"אך נח" בא למעט שרק נח נשאר, ואותו אדם שניסה לבנות תיבה הוא לא נשאר. וזה לשון המנחת שמואל, "וימח את כל היקום אשר על פני האדמה וישאר אך נח" יש לדקדק מאי ממעט האי "אך" היה לו לומר וישאר נח. שמעתי מחכם אחד אשכנזי יהי מכירו ברוך שכתוב בזוהר בסוף הפרשה "נח לעילא נח לתתא" דהיינו, "אלה תולדות נח, נח איש צדיק" וקשה למה צריך לכתוב פעמים נח. וע"ז אומר הזוהר שנח היה נוח גם לשמים וגם לבריות. ובשלמא לפני המבול אפשר לומר שהוא היה נוח לעילא ונוח לתתא אבל לאחר המבול אין למי להיות נוח למטה, שהרי אין אנשים וע"ז בא המיעוט "וישאר אך נח" דהיינו שעכשיו נח הוא נוח רק למעלה, שלמטה אין לו למי להיות נוח.

וכתב עוד המנחת שמואל, ועוד שמעתי שהוא [החכם האשכנזי הנ"ל] מצא כתוב שכשם שנח עשה תיבה כך אדם אחר עשה נמי תיבה אחרת אבל נטבע [אולי צ"ע נטבעה דהיינו התיבה] וזהו שאמר "וישאר אך נח" ברם אותו שעשה כמו נח נטבע עכ"ל.

דברי מוסר ממרן שליט"א להזהר מחיקוים

מובן שאותו אדם שבנה תיבה האמין שיהיה מבול בשונה משאר הרשעים שלא האמינו שיהיה מבול, ואפילו שראהו שהתחיל המבול באו לשבור לנח את התיבה ולא חזרו בתשובה ואותו אדם ג"כ רצה להמשיך במעשיו הרעים ולהנצל ע"י התיבה שיבנה וזה לא עזר לו. והנה אם התורה מלמדת אותנו את זה במילה "אך נח" חושבני שזה מלמד אותנו כך, ישנם אנשים שהם 'מחיקים' – מדמים את עצמם

בפרשת בראשית וכבר הגיע לפרשת וזאת הברכה כל הס"ת פסול. וכך כתב הרדב"ז (בשול"ת ח"א סימן ש') ולא רק הוא אלא הרבה מגדולי ישראל וכדלקמן.

וקשה ע"ז הרי אם יש ק"ו מה זה משנה מה היא דרגת הקושי ונענה על זה בהמשך. אבל נשאל שאלה אחרת מה יהיה אם אדם יאמר שהוא מוכן להשקיע מממונו והונו לכתוב ס"ת שיכתב כסדרן. ולפ"ד הרדב"ז לכאן' אה"נ זה טוב שכך יחשב הס"ת מהודר. שכל ההיתר הוא בליט ברירה. [ועיין בש"ע המקוצר ח"ה דף קנח ד"ה ובשער שהאר"י לא הקפיד בזה] ובאמת כך גם כתב הגינת ורדים, מי שרוצה לדקדק ולכתוב לו ס"ת ככל הלכותיו וחומרותיו כהכשר תפילין עליו תבוא ברכתו עכ"ל. וכ"כ בספר בני יד. וכ"כ רבי סעדיא ענדי (חכם תימני). וכ"כ המעשה רוקח פ"ב מהל' תפילין שלא נתנה תורה למלאכי השרת ולא מן הנמנע שיהיה טעות תוך כדי הכתיבה.

קושי הלשכת הסופר על תירוץ הרדב"ז ויישוב

האחרונים

אמנם הלשכת הסופר (סימן ט' סק"א ד"ה עוד) תמה על הרדב"ז שהרי אם יש ק"ו מדוע אם יש קושי אז הס"ת לא נפסל וז"ל, ולפע"ד תמוה. בשלמא אי הך מילתא דכסדרן בת"מ היה רק מדרבנן אז היה מקום לחלק ולומר דבס"ת כיון דאם נצטרך לדקדק שיהיה נכתב דוקא כסדרו לא תמצא ס"ת כשר כי אם בדרך רחוק. לכן אף שקדושתו גדולה מ"מ הקילו בו רבנן. אבל מאחר דבת"מ ילפינן לכסדרן מקרא ד"והיה". ואית לן למילף בק"ו דס"ת וק"ו דאורייתא הוא. אמאי לא נימא דגם ס"ת בעי כסדרן. ואף שהוא דבר קשה לכתבו כסדרן דוקא, הרי עכ"פ אפשרי הוא ע"כ. אולם האחרונים אחרי הלשכת הסופר מתרצים שגם אם נאמר שזה אפשרי לכתוב ס"ת כסדרן עכ"פ מה יהיה אם ימחק אות אחת בס"ת הרי א"א להשלים ולתקן, אלא מהאות הזו ואילך הכל נפסל ממילא לא יתכן שיהיה ספר תורה כשר ולכן מכח המציאות לא אומרים את הק"ו.

מעלת אמירת אמן להנצל מגהנם

ברצוני לומר בס"ד תירוץ על השאלה. אבל תירוץ מבהיל! מדהים! ולפ"ד יצא שבס"ת לכתחילה אין דין לכתוב דוקא כסדרן.

ובהקדם המדרש תלפיות בערך אמן מביא מאמר מהילקוט ישעיה בזה"ל, אל תקרי שומר אמונים אלא שאומרים אמן. שבשביל אמן אחד שעונין הרשעים מתוך גיהנום נצולים מתוכו. כיצד, עתיד הקב"ה להיות יושב בגן עדן ודורש וכל הצדיקים יושבים לפניו וכל מפליא שלא מעלה עומדין על רגליהם וחמה ומזלות מימינו של הקב"ה ולבנה וככבים משמאלו והקב"ה יושב ודורש תורה חדשה שעתיד ליתן על ידי משיח, וכיון שמסיים ההגדה עומד זרובבל על רגליו ואומר יתגדל ויתקדש וקולו הולך מסוף העולם ועד סופו וכל באי עולם כולם עונין אמן, ואף רשעי ישראל וצדיקי אוה"ע שנסתירו בגיהנום עונין ואומרים אמן מתוך גיהנום ומתרעש העולם עד שנסמע קול צעקתם לפני הקב"ה והוא שואל מה קול הרעש הגדול אשר שמעתי, ומשיבים מלאכי השרת ואומרים לפניו רבש"ע אלו רשעי ישראל וצדיקי

אוה"ע שנסתירו בגיהנום שעונין אמן ומצדיקים עליהם את הדין מיד מתגלגלין רחמיו של הקב"ה עליהם ביותר ואומר מה אעשה להם יותר על דין זה כבר יצר הרע גרם להם, באותה שעה נוטל הקב"ה מפתח של גיהנום בידו ונותן להם למיכאל ולגבריאל בפני כל הצדיקים ואומר להם לכו ופתחו שערי גיהנום והעלו אותם וכו' יעו"ש עוד.

כמה ביאורים למושג "תורה חדשה"

וכתב ע"ז בעל מדרש תלפיות וז"ל, אמר המאסף, הבט וראה מעלה שמשיגים הצדיקים בעת שמיעת הדרוש מפי הקב"ה, וכו' והקב"ה יושב ודורש תורה חדשה שעתיד ליתן על ידי משיח, רצה לומר תורה חדשה סודי התורה ורזיה אשר היו נעלמים עד עתה ואין הכונה תורה אחרת חלילה שהרי התורה שנתן לנו ע"י משרע"ה היא תורה נצחית לעולם ועד אלא גילוי סתריה הנעלמים נקרא תורה חדשה ע"כ.

עד כאן המדרש תלפיות תירץ תירוץ ראשון מהו תורה חדשה. ועכשיו הוא מסביר עוד, וז"ל, או תורה חדשה היא בהקדמה הזכרתי בענפים אחרים, שהתורה היתה ס' ריבוא אותיות בלתי מסודרות מתבות, וכיון שחטא אדם הראשון סידר האותיות בדברים שגרם החטא כמו "אדם כי ימות באהל" ופרשת נחלות ופרשת יבמין, כאלה רבות, שאם לא היה חוטא אדם הראשון היו אלו האותיות עצמן מסודרות בתבות אחרים ע"כ. והנה לעתיד לבוא אדם הראשון כבר נמחל וחוזרים הדברים לקדמותם תהיה התורה עצמה של מרע"ה כמספר אותיותיה אין חסר אין יתר מסודרה מתבות אחרות כמו שהיה ראוי להיותה מסודרת אם לא היה חוטא אדם הראשון, וזהו התורה החדשה שהקב"ה דורש לצדיקים והיינו התורה עצמה של מרע"ה עכ"ל.

תירוץ נפלא ביותר ממרן שליט"א ונמצא שקושיא

מעיקרא ליתא

עכשיו אתם מבינים את התירוץ על השאלה דלעיל, הרי שאלנו למה ס"ת כשר אפילו שנכתב שלא כסדרן ומשא"כ ת"מ לפ"ד התירוץ הוא פשוט כיון שהתורה לא מסודרת שהרי עוד לפני אדם הראשון התורה היתה בסדר אחר וא"כ אין סדר כלל לאותיות התורה ולכן לא משנה אם הסופר כתב שלא כסדר ולענין ת"מ שפסולים אם כתבם שלא כסדרן כנראה צ"ל שהם לא ישתנו שהרי לא הכל הכל ישתנה ואין סיבה שפרשת שמע ישראל לדוגמא תשתנה וכן כל שאר הפרשיות. וכנראה כך גם היה כתוב עוד לפני חטא אדם הראשון ואפילו שבתוך הפרשיות מוזכר ענין יציאת מצרים וכן כתוב בפרשת "והיה אם שמוע" קצת קללות דהיינו, "ואבדתם מהרה" "ועצר את השמים" צ"ל שהולכים לפי הרוב, ורוב הפסוקים אין סיבה שישתנו. ולפ"ז מבואר נפלא שבס"ת לכתחילה אין ענין שיהיה כסדרן [אמנם אפילו בס"ת כשמגיע לפרשות של ת"מ צריך לומר שלא מעכב בהם הסדר משום דלא פלוג].

השם ברוך הוא יזכינו שיהיה לנו תורה מסודרת שהדברים יהיו לנו מסודרים בראש ונבין אותם כמו שצריך אכ"ר.

העלון מוקדש להצלחת

רפאל צבי בן רחמים, יהודה בן שי, יעקב בן שי, חיים בן שי, יוחאי בן שי ורעייתו, אריאל בן שי וב"ב- שיזכו לחזור בתשובה שלמה במהרה אבי"ד.

הוצאות הגיליון מרובות לתרומות ולהנצחות: 0504145141
כמו כן ניתן לתרום בנדירים פלוס/קהילות/יד מהר"ץ <תוצאות חיים